

<p>YMPÄRISTÖ JA ARKI</p> <p>1. Kulkeeko ympäristöasioiden huomioiminen mielestäsi käsi kädessä rahansäästön tai hyvinvoinnin kanssa? Vai ovatko ne ristiriidassa?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>YMPÄRISTÖ JA ARKI</p> <p>2. Mikä sinua motivoi tekemään ympäristön kannalta hyviä valintoja?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>YMPÄRISTÖ JA ARKI</p> <p>3. Missä arjen asioissa olet mielestäsi onnistunut parhaiten huomioimaan myös ympäristön? Oletko muuttanut arjessasi jotain, jotta ympäristö tulisi paremmin huomioiduksi?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>YMPÄRISTÖ JA ARKI</p> <p>4. Millainen on mielestäsi yksittäisen ihmisen vastuu ympäristöongelmien ratkaisussa? Koetko jonkin ympäristöongelman haitalliset vaikutukset omassa ympäristössäsi?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>YMPÄRISTÖ JA ARKI</p> <p>5. Aiheuttavatko ympäristöasiat sinulle syyllisyyttä tai huonoa omaatuntoa? Onko ympäristövastuullisista arjen valinnoista mielestäsi vaikea puhua niin, että ei syyllistäisi tai loukkaisi muita?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>YMPÄRISTÖ JA ARKI</p> <p>6. Onko perheessänne tehty joitain ympäristön kannalta isoja valintoja lapsen tai lasten myötä? Esimerkiksi muutettu uuteen kotiin, hankittu tai vaihdettu auto tai muutettu ruokavaliota?</p> <p style="text-align: right;">?</p>

<p>YMPÄRISTÖ JA ARKI</p> <p>7. Miten lasta voi mielestäsi kasvattaa ympäristön huomioimiseen? Tiedätkö lastenkirjoja, jotka käsittelevät ympäristöasioita tai vastuullista elämäntapaa?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>YMPÄRISTÖ JA ARKI</p> <p>8. Hankaloittavatko ympäristövastuulliset arjen valinnat mielestäsi arkea? Vai päinvastoin: helpottavatko ne? Millaisia kokemuksia sinulla on?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>YMPÄRISTÖ JA ARKI</p> <p>9. Millaisia esteitä ympäristövastuullisten valintojen tiellä mielestäsi on?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>YMPÄRISTÖ JA ARKI</p> <p>10. Puhutaanko ympäristöasioista mielestäsi nykyään liikaa tai liian vähän? Millaisista ympäristöasioista puhuttiin silloin, kun itse olit lapsi?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>YMPÄRISTÖ JA ARKI</p> <p>11. Onko mielestäsi vaikea tietää, mitkä olisivat ympäristön kannalta hyviä valintoja? Koetko saavasi riittävästi tietoa ympäristövastuullisista arjen valinnoista? Onko esimerkiksi neuvolassa kannustettu ympäristöasioiden huomioimiseen?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>YMPÄRISTÖ JA ARKI</p> <p>12. Tuntuuko joskus siltä, että itse olet valmis tekemään ympäristön hyväksi enemmän kuin muut? Onko perheessänne erilaisia käsityksiä siitä, miten ympäristö huomioidaan arjessa?</p> <p style="text-align: right;">?</p>

<p>KOTI JA ASUMINEN</p> <p>1. Onko kodissanne liian vähän, sopivasti vai liian paljon tilaa? Onko koti vaihtunut perheen perustamisen jälkeen?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>KOTI JA ASUMINEN</p> <p>2. Seuraatko kodin huonelämpötilaa? Mikä on mielestäsi sopiva lämpötila?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>KOTI JA ASUMINEN</p> <p>3. Tiedätkö, kuinka paljon kotonanne kuluu sähköä? Tiedätkö, miten ostamasi sähkö on tuotettu?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>KOTI JA ASUMINEN</p> <p>4. Tiedätkö, kuinka paljon kotonanne kulutetaan vettä?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>KOTI JA ASUMINEN</p> <p>5. Oletko pikasuihkun ystävä vai pitkän kaavan kylpijä?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>KOTI JA ASUMINEN</p> <p>6. Onko kotonanne sauna? Oletko ahkera saunoja?</p> <p style="text-align: right;">?</p>

<p>KOTI JA ASUMINEN</p> <p>7. Onko kotonanne ilmalämpöpumppu? Miten sitä käytetään?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>KOTI JA ASUMINEN</p> <p>8. Tiedätkö, miten kotinne ilmanvaihto toimii ja kuinka sitä tulee käyttää?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>KOTI JA ASUMINEN</p> <p>9. Lämmitätkö autoa talvella ennen starttausta?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>KOTI JA ASUMINEN</p> <p>10. Onko sinulla kokemusta uuden kodin rakentamisesta tai vanhan remontoinnista? Kuinka paljon kiinnitit valinnoissa huomiota ympäristöön?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>KOTI JA ASUMINEN</p> <p>11. Miten pyykit kotonanne pestään?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>KOTI JA ASUMINEN</p> <p>12. Miten pyykit kotonanne kuivataan?</p> <p style="text-align: right;">?</p>

<p>2. Lämmityskaudella huonelämpötilan tulisi olla 20–22°C, makuuhuoneissa muutaman asteen vähemmän. Oikea huonelämpötila on paitsi energiatehokas myös terveellinen. Jos koti tuntuu oikeasta huonelämpötilasta huolimatta viileältä, ensisijaista on lisätä vaatteita ja poistaa vetoisuutta.</p>	<p>1. Asumisväljyys ja lämmitysmuoto vaikuttavat paljon asumisen energiatehokkuuteen. Lämmitettäviä hukkaneliöitä on hyvä välttää, eikä kotia kannata lämmittää turhia tavaroita varten. Isokin koti voi olla energiatehokas, jos sen lämmitysmuoto on ympäristöystävällinen ja sähköä ja vettä käytetään säästeliäästi.</p>
<p>4. Keskimäärin kotitaloudet käyttävät henkeä kohden 160 litraa vettä vuorokaudessa, mutta vaihtelu on suurta. Omakotiasuja voi seurata vedenkulutustaan vesimittarista. Myös monessa taloyhtiössä on asuntokohtaiset vesimittarit. Vedensäästö kannattaa, vaikka et maksaisikaan vedestä kulutuksen mukaan.</p>	<p>3. Sähköä kuluu kolmen hengen kerrostalokodissa keskimäärin 2 500 kWh ja neljän hengen omakotitalossa noin 7 000 kWh, jos koti ei lämpene sähköllä. Sähkönkulutuksen näkee sähkölaskusta. Kotona voi olla myös reaaliaikainen sähkönkulutuksen mittari, jonka avulla kulutusta on helppo seurata.</p>
<p>6. Jos kotona on sähkösauna, näkyvät saunomistavat herkästi sähkölaskussa. Saunoa kannattaa harvemmin ja isommalla porukalla niin, että sauna ei ole pitkään lämpiämässä. Suositeltava saunomislämpötila on 70–80 °C.</p>	<p>5. Kodeissa vettä kuluu yleensä eniten peseytymiseen. Kolmen minuutin suihku vie vettä vain 36 litraa, kymmenen minuutin suihku 120 litraa, ammekylpy jopa 300 litraa. Suomessa ei ole pulaa vedestä, mutta veden pumppaaminen, puhdistus, lämmitys ja jätevesien käsittely kuormittavat ympäristöä.</p>

<p>8. Kodin ilmanvaihto voi toimia joko koneellisesti tai painovoimaisesti. Jotta ilmanvaihto toimisi hyvin eikä kuluttaisi turhaa energiaa, on tärkeää opetella koneellisen ilmanvaihtojärjestelmän käyttö asumistilanteen mukaan, säännöllinen puhdistus ja tuloilman lämpötilan säätö.</p>	<p>7. Ilmalämpöpumpun käyttäminen talvella lämmitykseen säästää energiaa, mutta jäähditys kesällä lisää sähkönkulutusta. Väärin tehty asennus, puhdistuksen laiminlyönti ja väärät käyttötavat voivat merkittävästi vähentää pumpusta saatavaa hyötyä.</p>
<p>10. Monet asumisen ympäristövaikutuksiin liittyvät asiat ratkaistaan uutta kotia rakennettaessa tai vanhaa peruskorjattaessa. Tällöin voidaan esimerkiksi valita mahdollisimman ympäristöystävällinen lämmitysmuoto. Myös pienillä parannuksilla, kuten ikkunoita tiivistämällä, säästää energiaa.</p>	<p>9. Moottorilämmittimen käyttö helpottaa kylmäkäynnistystä, säästää moottoria ja vähentää pakokaasupäästöjä. Lämmitys tulisi ottaa käyttöön, kun ulkolämpötila laskee alle +5 °C:een. Kun lämpötila on +5 ja –5 asteen välillä, puolen tunnin lämmitys aika riittää. Jos pakkaneen on kova, lämmitys aika on noin kaksi tuntia.</p>
<p>12. Kuivausrummut ja -kaapit kuluttavat sähköä, joten aina kun sää sallii, pyykkiä kannattaa kuivata ulkona narulla. Silloin ei kulu lainkaan energiaa. Sisällä kuivattaessa pyykeistä haihtuu kosteutta sisäilmaan, mikä kuluttaa lämmityskaudella hieman lämpöenergiaa ja lisää ilmanvaihdon tarvetta.</p>	<p>11. Pyykinpesussa on ekologista säästää vettä ja energiaa, valita ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittava pesuaine, pestä täysiä koneellisia ja välttää vaatteiden turhaa pesemistä. Hyvästä pesutuloksesta ei kannata kuitenkaan tinkiä, sillä se lyhentää vaateen käyttöikä.</p>

<p>RUOKA</p> <p>1. Mitkä asiat vaikuttavat siihen, millaisia ruokavalintoja perheessänne tehdään? Onko tärkein maku, terveellisyys, ruoanlaiton nopeus, kotimaisuus, saatavuus, hinta vai jokin muu asia?</p> <p style="text-align: right;"></p>	<p>RUOKA</p> <p>2. Millaisia asioita huomioit, kun haluat tehdä ympäristövastuullisia ruokavalintoja?</p> <p style="text-align: right;"></p>
<p>RUOKA</p> <p>3. Ostatko luomutuotteita? Entä ovatko Reilun kaupan tuotteet sinulle tuttuja?</p> <p style="text-align: right;"></p>	<p>RUOKA</p> <p>4. Suositko sesongin ruokia?</p> <p style="text-align: right;"></p>
<p>RUOKA</p> <p>5. Syntyykö kotonanne ruokahävikkiä? Millaisissa tilanteissa ruokaa päätyy roskiin?</p> <p style="text-align: right;"></p>	<p>RUOKA</p> <p>6. Uskallatko syödä ruokaa parasta ennen -päiväyksen tai viimeisen käyttöpäivän jälkeen?</p> <p style="text-align: right;"></p>

<p>RUOKA</p> <p>7. Onko sinulla hyviä vinkkejä ruokahävikin vähentämiseen?</p> <p style="text-align: right;"></p>	<p>RUOKA</p> <p>8. Onko sinulla hyviä vinkkejä, miten tähderuokia voi hyödyntää ruoanlaitossa?</p> <p style="text-align: right;"></p>
<p>RUOKA</p> <p>9. Suunnitellaanko perheessänne ruokaostokset etukäteen? Käytätkö ruokaostosten suunnitteluun mobiilisovelluksia?</p> <p style="text-align: right;"></p>	<p>RUOKA</p> <p>10. Mitkä arkiruokat perheessänne maistuvat parhaiten? Onko oma ruokavaliosi muuttunut lasten myötä?</p> <p style="text-align: right;"></p>
<p>RUOKA</p> <p>11. Onko mielestäsi helppo tietää, millainen olisi hyvä ruokavalio? Hämmentävätkö mediassa esillä olevat ristiriitaiset suosituksukset?</p> <p style="text-align: right;"></p>	<p>RUOKA</p> <p>12. Marjastatko, sienestätkö tai kalastatko? Onko sinulla omaa kasvimaata, viljelypalstaa tai parvekepuutarhaa?</p> <p style="text-align: right;"></p>

<p>2. Suurin osa ruoan elinkaaren päästöistä syntyy jo raaka-aineiden tuotannossa eli maanviljelyksessä ja karjataloudessa. Kuljetuksilla ja pakkauksilla on pienempi merkitys kuin usein ajatellaan. Kasvisvoittoinen ja sesongin tuotteita hyödyntävä ruokavalio on ympäristön kannalta hyvä valinta.</p>	
<p>4. Sesonkituotteet tarkoittavat ruokia, joiden paras kasvukausi on käynnissä. Silloin ne kasvavat mahdollisimman vähällä energialla. Loppukesä ja syksy ovat kotimaisten juuresten, kasvien ja marjojen parasta sesonkia. Myös ulkomaisilla tuotteilla, kuten sitrushedelmillä, on parhaat sesonkinsa, jolloin niiden ympäristövaikutukset ovat pienimmät.</p>	<p>3. Luomu- eli luonnonmukainen ruoka on tuotettu ilman keinotekoisia lannoitteita ja torjunta-aineita. Reilu kauppa takaa kehitysmaiden viljelijöille ja työntekijöille tavanomaista oikeudenmukaisemman kaupankäynnin ja työolosuhteet.</p>
<p>6. Parasta ennen ja viimeinen käyttöpäivä tarkoittavat eri asioita. Parasta ennen -päiväys kertoo tuotteen vähimmäissäilyvyysajan. Tuote on usein aivan käyttökelpoinen vielä tämän jälkeen. Viimeisen käyttöpäivän jälkeen tuotetta ei saa myydä eikä sitä suositella käytettäväksi.</p>	<p>5. Keskimäärin suomalaiskodeissa heitetään vuodessa ruokaa hukkaan 20–30 kg henkilöä kohden. Tämä tarkoittaa sitä, että joka kymmenes kotiin ostettu ruokakassi päättyy roskiin. Hävikkiä syntyy esimerkiksi silloin, kun ruokaa on ostettu liikaa ja se ehtii pilaantua ennen käyttöä.</p>

<p>8. Laatikkoruokiin voi raastaa mukaan nahistuneet juurekset, samoin keitetyt perunat tai pastan. Pitsaan, munakkaaseen ja pyttipannuun sopii melkein mikä vain. Puuron ja juuresraasteet voi lisätä sämpylä- tai mureketaikinaan. Kuivahtaneista leivistä, jauhelihakastikkeen rippeistä ja juustonkantista saa lämpimiä voileipiä.</p>	<p>7. Ruokahävikkiä voi vähentää suunnittelemalla ostokset etukäteen ja arvioimalla tarkkaan, mikä määrä ruokaa tulee käytetyksi. Ruoan pilaantumista ei kannata odotella, vaan esimerkiksi leivästä voi pakastaa osan heti ostamisen jälkeen. Myös oikea säilytys, kohtuullinen annostelu ja vanhentumassa olevien tuotteiden syöminen ensin vähentävät hävikkiä.</p>
	<p>9. Ruokien suunnittelu ja ostoslista vähentävät ruokahävikkiä. Tarjolla on maksuttomia reseptipalveluja, joiden avulla voi suunnitella viikon ruokalistan ja ostokset. Kannattaa suunnitella ruoat niin, että harvoin käytettävät raaka-aineet eivät pilaannu, vaan ne tulevat käytetyiksi kokonaan.</p>
<p>12. Marjastamalla, sienestämällä ja viljelemällä itse saa todellista lähiruokaa, jonka ympäristövaikutukset ovat pienet. Ympäristön kannalta ei kuitenkaan ole järkevää ajaa autolla pitkää matkaa marjametsään.</p>	

<p>OSTOKSET JA KULUTTAMINEN</p> <p>1. Ovatko ympäristömerkit sinulle tuttuja? Valitsetko kaupassa ympäristömerkittyjä tuotteita?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>OSTOKSET JA KULUTTAMINEN</p> <p>2. Käytkö kirppareilla tai ostatko käytettyjä tavaroita netistä? Missä ovat mielestäsi lähiseudun parhaat kirpparit? Maksaako kirppismyynti mielestäsi vaivan?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>OSTOKSET JA KULUTTAMINEN</p> <p>3. Annatko lahjaksi tavaroiden sijaan elämyksiä tai palveluita? Mikä olisi hyvä aineeton lahja lapselle?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>OSTOKSET JA KULUTTAMINEN</p> <p>4. Kertooko hinta mielestäsi hyvästä laadusta tai tuotteen ympäristöystävällisyydestä? Millaisia kokemuksia sinulla on?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>OSTOKSET JA KULUTTAMINEN</p> <p>5. Oletko huolestunut vaatteiden, lelujen, kosmetiikan tai muiden tuotteiden sisältämistä kemikaaleista?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>OSTOKSET JA KULUTTAMINEN</p> <p>6. Millaisia kestop tuotteita kotonanne on käytössä?</p> <p style="text-align: right;">?</p>

<p>OSTOKSET JA KULUTTAMINEN</p> <p>7. Mikä vauva-arjen tavara osoittautui lopulta täysin hyödyttömäksi?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>OSTOKSET JA KULUTTAMINEN</p> <p>8. Millainen kuluttaja olet? Harkitsetko ostoksia tarkasti?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>OSTOKSET JA KULUTTAMINEN</p> <p>9. Onko kotonanne mielestäsi liikaa tavaraa? Onko turhasta tavarasta luopuminen helppoa?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>OSTOKSET JA KULUTTAMINEN</p> <p>10. Mitä palveluja ostat? Voisitko käyttää tavaran sijaan enemmän rahaa palveluihin?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>OSTOKSET JA KULUTTAMINEN</p> <p>11. Lajitteletko jätteitä? Onko lajittelu sinusta hankalaa?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>OSTOKSET JA KULUTTAMINEN</p> <p>12. Millaisia vaarallisia jätteitä kotonanne syntyy? Tiedätkö, mihin ne pitää viedä?</p> <p style="text-align: right;">?</p>

<p>2. Tavaroiden ostaminen käytettynä pidentää niiden elinkaarta. On myös ekologista kierrättää itselleen tarpeettomat tavarat eteenpäin. Myös käytettyjä tuotteita kannattaa ostaa vain todelliseen tarpeeseen, vaikka hinnat olisivat halvat.</p>	<p>1. Ympäristömerkit auttavat tekemään ympäristön kannalta hyviä valintoja tietyn tuoteryhmän sisällä. Tunnettuja ympäristömerkkejä ovat esimerkiksi Pohjoismainen ympäristömerkki eli Joutsenmerkki, luomumerkit ja Reilun kaupan merkki. Ympäristömerkit ovat maksullisia, joten kaikilla ympäristöystävällisillä tuotteilla ei merkkiä ole.</p>
<p>4. Hintaa ei yksinään kerro laadusta tai ympäristöystävällisyydestä. Työntekijöiden reilu kohtelu ja työehdot sekä ympäristöasioiden huomioiminen näkyvät kuitenkin usein kalliimpana hintana. Mitä halvempi vaate tai huonekalu on, sitä tarkemmin kannattaa selvittää sen alkuperä.</p>	<p>3. Tavaralahjojen sijaan voi antaa ja toivoa lahjaksi elämyksiä, arjen apua, palveluita tai lahjoitusta hyvään tarkoitukseen. Lasta voi muistaa esimerkiksi lipulla lastenteatteriin, elokuvaan tai uimahalliin.</p>
<p>6. Kestotuotteita ovat esimerkiksi kestovaipat, kuukautiskupit, kankaaiset kauppakassit ja kestohedelmäpussit. Ne kestävät käytössä pitkään, ja niiden käyttö vähentää jätteiden määrää.</p>	<p>5. Kemikaaleja on mitä erilaisimmissa tuotteissa. Pienet lapset ovat erityisen herkkiä kemikaaleille, sillä heidän ihonsa on ohut ja he vievät tavaroita suuhunsa. Vaikka viranomaisvalvonta on tarkkaa, joka vuosi vedetään myynnistä pois esimerkiksi leluja, jotka sisältävät haitallisia kemikaaleja.</p>

<p>8. Kestävä kuluttaminen tarkoittaa ensisijaisesti kuluttamisen vähentämistä. Usein halpa hinta, uutuus tai mainonta houkuttelee ostoksille, vaikka todellista tarvetta ei olisi. Turhan tavarankäytön välttäminen on aina parempi kuin hyvinkin ekotuote tai kirppislöytö.</p>	<p>7. Perheen kasvaessa kotiin kertyy uutta tavaraa. Lastentarvikeliikkeet tarjoavat mitä erilaisimpia tuotteita. Toiselle perheelle täysin hyödytön tavara voi toisessa perheessä olla tarpeellinen. Odotusaikana kannattaa uutta ostaa maltilla.</p>
<p>10. Palveluilla on ympäristövaikutuksia, mutta ne ovat yleensä keskimäärin pienempiä kuin tavaroiden ympäristövaikutukset.</p>	<p>9. Monessa kodissa on enemmän tavaraa kuin oikeasti tarvitaan. Tavaroihin liittyy usein muistoja, ne on saatu lahjaksi tai niihin on aikanaan käytetty rahaa tai vaivaa, joten niistä luopuminen ei ole helppoa. Voisiko vapautunut hyllytila tai helpottunut järjestyksenpito olla tavaroita arvokkaampaa?</p>
<p>12. Tavallisimpia vaarallisia jätteitä ovat lääkkeet, kännyköiden akut, paristot, maalit ja energiansäästölamput. Niiden asianmukainen lajittelu ja keräys ovat tarpeen, jotta ympäristölle ja terveydelle vaarallisia aineita ei päädy ympäristöön. Vaarallista jätettä otetaan vastaan esimerkiksi jäteasemilla. Lääkkeet voi palauttaa apteekkiin ja energiansäästölamput niitä myyviin liikkeisiin.</p>	<p>11. Jätteiden lajittelu säästää luonnonvaroja, kun jätteistä tehdään uusiokäyttöaineitä. Metaanipäästöt vähenevät, kun biojäte ei päädy kaatopaikalle. Tärkeintä on ehkäistä jätteen syntyä, sillä myös jätteiden hyötykäytöstä aiheutuu ympäristöhaittoja.</p>

<p>LIKKUMINEN</p> <p>1. Millaista liikkumista perheenne arki vaatii? Millä kuljette? Miten perheenne liikkuminen on muuttunut lasten myötä?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>LIKKUMINEN</p> <p>2. Mikä on mielestäsi sopiva kävelymatkan pituus? Entä pyöräilymatkan?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>LIKKUMINEN</p> <p>3. Käytätkö julkista liikennettä pitkillä tai lyhyillä matkoilla? Miten julkinen liikenne mielestäsi toimii?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>LIKKUMINEN</p> <p>4. Kuljetatko lasta pyörän kyydissä? Oletko kokeillut pyöräperäkärryä?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>LIKKUMINEN</p> <p>5. Sujuuko tai sujuisiko perheesi arki ilman autoa? Teetkö mielestäsi turhia automatkoja, jotka voisi jättää tekemättä?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>LIKKUMINEN</p> <p>6. Onko sinulla kokemusta autonvuokrauksesta tai kimppa-autoista?</p> <p style="text-align: right;">?</p>

<p>LIKKUMINEN</p> <p>7. Oletko käyttänyt kimppakyytipalveluja kyydin esintään tai tarjoamiseen?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>LIKKUMINEN</p> <p>8. Onko autoilu mielestäsi liian kallista? Vaikuttaako bensiinin hinta autoiluusi?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>LIKKUMINEN</p> <p>9. Mitkä ovat mielestäsi auton, pyörän ja julkisen liikenteen hyvät ja huonot puolet? Miten lasten kanssa on mielestäsi kätevin matkustaa?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>LIKKUMINEN</p> <p>10. Mietitkö lomamatkoista aiheutuvia päästöjä? Teetkö laiva- tai lentomatkoja? Mitkä ovat mielestäsi mukavia lähilomakohteita?</p> <p style="text-align: right;">?</p>
<p>LIKKUMINEN</p> <p>11. Seuraatko autoillessasi bensiinin kulutusta? Oletko huomannut ajotavan vaikutuksen kulutukseen?</p> <p style="text-align: right;">?</p>	<p>LIKKUMINEN</p> <p>12. Oletko koskaan tehnyt etätöitä? Miten se sujui?</p> <p style="text-align: right;">?</p>

<p>2. Suomessa alle kilometrin pituisista matkoista noin viidennes kuljetaan henkilöautolla ja 1–3 kilometrin mittaisista matkoista yli puolet. Nämä lyhyet matkat sopisivat usein kävelyyn tai pyöräilyyn.</p>	
<p>4. Pyörän tavaratelineeseen kiinnitettävä lastenistuin on edullinen hankinta, ja sillä on helppo kuljettaa lasta. Pyöräperävaunuihin mahtuu lapsen lisäksi esimerkiksi ostokset. Malleja on myös kahden lapsen kuljettamiseen. Perävaunuihin on saatavissa erilaisia lisävarusteita.</p>	
<p>6. Auton vuokraus tulee usein halvemaksi kuin oma auto, jos autoa tarvitsee harvoin ja kertyviä kilometrejä on vuodessa alle 10 000. Auton voi myös ostaa yhdessä muiden kanssa, jolloin autoilun kulut jakaantuvat useammalle käyttäjälle. Perinteisten autovuokraamojen lisäksi markkinoilla on kimppa-autoyrityksiä ja autojen vertaisvuokrausta.</p>	

<p>8. Autoilun kuluja arvioitaessa tulee huomioida polttoaineen lisäksi mm. autovero, vakuutus, huollot ja korjaukset sekä vuosittainen arvonalennus. Keskimäärin autoilu ja auton pito maksavat noin 500 euroa kuukaudessa.</p>	<p>7. Jos kulkee autolla ja autossa on tilaa, kannattaa tarjota kimppakyytejä muille. Oman tuttavapiirin lisäksi kimppakyytejä voi tarjota ja etsiä Facebookin ja internetin kimppakyytipalveluiden kautta.</p>
<p>10. Ympäristön kannalta on järkevintä matkailla lähellä ja suosia junaa. Lentokoneilla ja matkustajalaivoilla on kuljettua kilometriä ja henkilöä kohden suurimmat päästöt. Nelihenkinen perheen lentomatkat Thaimaahan aiheuttavat päästöjä suunnilleen yhtä paljon kuin automatka maapallon ympäri.</p>	
<p>12. Etätyö ei sovi kaikkiin töihin, mutta monessa työssä sitä voitaisiin hyödyntää nykyistä enemmän. Näin työmatkaliikkumisesta johtuvat päästöt pienenisivät ja ruuhkat helpottaisivat. Työntekijälle etätyö voi tarjota esimerkiksi pienemmät työmatkakustannukset, lisää vapaa-aikaa ja joustavuutta yhdistää työ ja perhe-elämä.</p>	<p>11. Taloudellinen ajotapa säästää rahaa ja pienentää päästöjä. Henkilöautoilija säästää ajotapaansa muuttamalla tyypillisesti 5–15 %. Taloudelliseen ajotapaan kuuluvat esimerkiksi tasainen nopeus, liikenteen ennakointi, lisälaitteiden säästeliäs käyttö ja tyhjäkäynnin välttäminen.</p>